

عکس: امیر جمعی/ایران

حقوق شهروندی، پیوست همه مصوبات دولت

الهام امین‌زاده: دولت از خودش شروع کرد و تکلیف بسیار سختی برای خویش ایجاد کرده است

فرناز قلعه دار
خبرنگار

رئیس جمهوری در بیانیه‌ای که در مراسم رونمایی از منشور حقوق شهروندی قرائت کرد، اعلام کرد که به منظور پیگیری در اجرای منشور حقوق شهروندی دستگیری ویژه را تعیین می‌کند. این دستیار ویژه «دکتر الهام امین‌زاده» است که پیش از این مسئولیت معاونت امور حقوقی ریاست جمهوری را بر عهده داشت. امین‌زاده در مسئولیت پیشین خود که همزمان با آغاز به کار دولت یازدهم بر عهده گرفت نیز مأموریت و دغدغه تدوین منشور حقوق شهروندی را داشت. دستیار ویژه رئیس جمهوری در گفت‌وگو با ویژه‌نامه پایان سال روزنامه ایران از راه رفته و کارهای انجام شده در اجرای منشور حقوق شهروندی می‌گوید و مروری هم بر برنامه‌های پیش رو دارد.

به عنوان دستیار ویژه رئیس جمهوری در امور حقوق شهروندی پس از رونمایی منشور حقوق شهروندی چه اقدام‌هایی تاکنون در این باره انجام داده‌اید؟

در خود منشور حقوق شهروندی برای دستیار ویژه مجموعه تکالیفی ترسیم شده است که از جمله آنها ارائه برنامه و خط مشی برای اجرای منشور است. البته تا قبل از اینکه رئیس جمهوری این حکم را به بنده ابلاغ کنند و در همان زمان که به عنوان معاونت حقوقی رئیس جمهوری انجام وظیفه می‌کردم مشغول برنامه‌ریزی برای این منشور بودیم. در همین زمینه نیز نخست به آسیب شناسی پرداختیم تا ببینیم از چه مشکلاتی رنج می‌بریم آیا مشکلات جامعه و شهروندان ما سیاسی است یا اقتصادی یا اجتماعی و فرهنگی؟

درافکار سنجی‌های مختلفی که انجام دادیم به آماری دست یافتیم و سپس به این نتیجه رسیدیم که باید در رابطه با حقوق شهروندی هم اطلاع‌رسانی کنیم هم آموزش دهیم. این منشور در واقع اعلام و تبیین حقوقی بود که مردم از آن بهره‌مند هستند.

سوالی که همه می‌پرسند این است که اگر این حقوق در قانون اساسی بود چه لزومی داشت که در منشور بیاید؟ باید گفت این منشور شکلی تشریحی و گسترده از قانون اساسی است. آنجا در فصل سوم از اصل ۱۹ تا ۴۲ حقوق ملت بیان شده است، اما در منشور به یکسری حقوق جدید مانند حق دسترسی به فضای مجازی که در سال ۵۸ وجود نداشت یا به لوازم حق دسترسی آزاد به اطلاعات به شکل جزئی و اجرایی پرداخته ایم. یک منشور سه قسمت دارد نخست بیانیه رئیس جمهوری است، بخش دوم ۱۲ ماده است که ۲۲ حق و چندین تأکید در آن آمده است و در انتها نیز ارجاعاتی وجود دارد که نشان می‌دهد این حقوق در کدام قانون‌ها آمده است و مردم می‌توانند ضمانت اجرای بسیاری از حقوق مندرج در منشور را پیدا کنند.

اغلب سؤال می‌شود که ضمانت اجرای این منشور چیست و چرا این منشور به مجلس نمی‌رود تا قانونی شود؟

پاسخ ما این است که وقتی بند بند این منشور در قوانین موجود ما هست ضرورتی ندارد به مجلس برود اما بحث اجرایش مهم است. برای اجرای این منشور نخست باید برای دستگاه‌های اجرایی اطلاع‌رسانی کنیم. یکی از مسائلی که باعث مباحث دولت یازدهم است اینکه دولت از خودش شروع و تکلیف بسیار سختی برای خودش ایجاد کرده است که اگر آقای دکتر روحانی در دولت آینده نیز حضور داشته باشند در این ۸ سال می‌توان گفت به طور حتم یک اتفاق مهمی در حقوق شهروندی رخ خواهد داد. از زمان مشروطه ما شاهد بودیم که مؤلفه‌های مهم حقوق شهروندی از جمله کرامت و آزادی و برابری و عدالت مورد توجه بوده و حقوق بشر هم بر همین اساس برابری، آزادی، عدالت و انصاف استوار است و باعث افتخار است که بگوییم این منشور نیز بر پایه همان مؤلفه‌ها بنا شده است. آقای دکتر روحانی این منشور را بر اساس اصل ۱۳۴ قانون اساسی که می‌گوید رئیس جمهوری می‌تواند برای رعایت و پیشبرد حقوق اساسی ملت برنامه و خط مشی تعیین کند تهیه کرد. تا قبل از این اصل ۱۳۴ مختص برنامه‌های ۵ ساله بود ولی

می‌توان برنامه‌های دیگری هم داشت که این منشور یکی از آنهاست. اینکه مردم بتوانند در بیان نقد و نظرشان آزاد باشند و دستگاه‌های اجرایی با مردم عادلانه برخورد کنند و رعایت انصاف در محاکمی که دادخواهی می‌کنند مد نظر بوده است البته دادخواهی فقط به قوه قضائیه مربوط نمی‌شود بلکه مادر قوه مجریه هم دادخواهی داریم.

آیا این منشور برای قوه قضائیه هم تکلیفی ایجاد می‌کند؟

مادر کشور سه قوه مستقل داریم. بر اساس اصل ۵۷ قانون اساسی تفکیک قوا محترم شمرده شده است. ما نمی‌توانیم برای قوه قضائیه تکلیف تعیین کنیم و بالعکس، اما از آنجا که بر اساس اصل ۱۱۳ قانون اساسی، رئیس جمهوری مسئول اجرای قانون اساسی است می‌تواند برای اجرای قانون اساسی هر جا که لازم دانست به قوای دیگر در صورت نقض تذکراتی بدهد. بنابراین رئیس جمهوری می‌تواند در حوزه اجرای قانون اساسی نقش آفرینی کند و این اهمیت نقش رئیس جمهوری را می‌رساند. پس ما نمی‌توانیم بگوییم بر اساس اصل ۱۱۳ فقط قوه مجریه باید قانون را اجرا کند چون ذاتاً اجرای قانون اساسی به عهده قوای سه گانه و همه ارکان حکومت و همه افراد ملت است.

به نظر شما راه تعامل دولت با قوه قضائیه باز است؟

امیدوارم. البته اگر مادر قوه مجریه بدرستی عمل کنیم سایر قوا نیز پای کار خواهند آمد. پیش‌بینی من این است که اگر این کار موفق شود و بتوانیم به عنوان یکی از مصوبات مجمع تشخیص مصلحت نظام که برای هر سه قوه الزام‌آور است آن را به تصویب مجمع برسانیم دیگر مشکلی نخواهیم داشت اما تا قبل از این اتفاق با یک روحیه تعاملی پیش می‌رویم. در واقع در حال حاضر فضایی ایجاد شده که قوه قضائیه نیز این تعامل را با دولت دارد. از سوی دیگر با نمایندگان مجلس نیز مکاتبه کرده و خواستیم تا ملاحظاتی حقوق شهروندی را در قوانینی که تصویب می‌کنند مد نظر قرار دهند و آنها نیز اعلام آمادگی کردند.

در بحث اطلاع‌رسانی و آموزش چه کارهایی انجام شده است؟

مهم‌ترین کار ما نخست اطلاع‌رسانی و سپس آموزش مردم